

Kommertsliiklus vs. Avalik liinivedu

Hannes Saarpuu
CEO@Lux Express

Kommertsliiklus vs. Avalik liinivedu

Võibolla peaks küsimus olema hoopis...

Ühine transport kui teenus vs. Ühistransport kui sotsiaalprogramm

Transport – kas teenus või sotsiaalabi

- Kommertsteenuse peab suutma leida turul piisaval hulgal ostujõulisi tarbijaid, kes on valmis teenuse eest maksma – teenuse genereeritud „väärtus“ on suurem kui selle osutamisega seotud kulud.
- Sotsiaal(transpordi)teenustel on kaks probleemset tunnust:
 - Loodav väärtus on väiksem, kui selle osutamise kulud – mittekasutajad peavad osalema kulude katmisel
 - Teenuse osutaja ei pea muretsema piisava hulga klientide leidmise pärast ega vastuta toote/teenuse turukõlblikuse eest

Kes on klient ja mida ta ootab?

Tururiski ja klientide leidmise vastutuse eemaldamine ärimudelitest toob kaasa soovimatuid tagajärgi organisatsioonide tegevuses ja prioriteetides:

- Innovatsioon on pärsitud (kõrge risk, väike „võit“)
- Teeninduskvaliteet kannatab tugevalt (raske saavutada, väike „võit“)
- Kuluefektiivsus reeglina langeb, kuna lihtsam on küsida täiendavat toetust kui tõsta hindu vabaturul (kulude juhtimine läbi vähempakkumis-hangete võimendab samas veelgi negatiivseid mõjusid innovatsioonile ja teeninduskvaliteedile).

Osutatava teenuse kommertsrisk ja vastutus „väärtusloome“ eest peaks alati jääma teenuse tegelikule osutajale, ka osaliselt või täielikult riiklikult subsideeritud teenuste puhul.

Iga teenus peaks olema kommertsteenus

- Mil iganes võimalik, peaks teenust osutama eraettevõtte vabaturul.
- Teenused, kus on vajalik ühiskonna(riigi) tugi:
 - Segmentides, kus vabaturu tingimustes ei ole piisavalt nõudlust aga teenus on ühiskonnale vajalik, ei tuleks hankele panna mitte liinide teenindamine vaid korraldada toetuse vähempakkumine
 - Ka sektorites, kus on vajalik tugev keskne regulatsioon ja kontroll (linnaliiklus?), peaks operaatoritel olema selge tulude eesmärk ja motivatsioonisüsteem selle saavutamiseks.
- Aeg-ajalt on riigil kalduvus tekitada ise vajadus üha kasvavate toetuste järele, pakkudes „sotsiaalseid“ teenuseid, mille järele puudub vajadus või mis peaksid toimima vabaturul (Elron?)

Riik peaks ennast nägema vahendaja ja regulaatorina, mitte tellijana. Iga ühistranspordi teenuse klient ja tellija peaks olema alati reisija!

TÄNAN